

kn.remissvar@regeringskansliet.se
kn.cks@regeringskansliet.se

Yttrande över promemoria Reformering av avfallslagstiftningen för ökad materialåtervinning och för mer cirkulär ekonomi

Er ref: KN2024/02249

Svensk Handel är en bransch- och arbetsgivarorganisation för små och stora företag inom parti-, detalj- och e-handeln med cirka 260 000 medarbetare. Svensk Handel äger tillsammans med andra delar av näringslivet Näringslivets Producentansvar i Sverige AB (NPA) som är en producentansvarsorganisation för förpackningar som är bildad för att möta nya krav i producentansvaret för förpackningar.

Svensk Handel vill med anledning av remissen anföra följande:

Allmänna synpunkter

Svensk Handel ser positivt på att promemorian behandlar förslag som förväntas leda till ökad materialåtervinning och bidrar till en cirkulär ekonomi. Handelsföretagen har en central roll i den cirkulära omställningen i samhället varför det till exempel är viktigt att rätt förutsättningar ges för att starta och, inte minst, bibehålla cirkulärt gångbara affärsmodeller samt att få möjlighet att råda över sitt eget avfall. Samtidigt värnar Svensk Handel om enhetlighet och effektivitet i tillsyn för att säkerställa lika konkurrens för samtliga aktörer som agerar på marknaden och välkomnar i synnerhet de förslag som kopplar till en centraliserad och uppsökande tillsyn.

Avseende förslagen som kan kopplas gällande producentansvaret för förpackningar ställer vi oss bakom Näringslivets Producentansvar (NPA) remissvar. I övrigt ställer sig Svensk Handel bakom det som framförts i Svensk Näringslivs yttrande.

Synpunkter på utredningens förslag

Avsnitt 5.1 Avfallsproducentens ansvar förtydligas

Ett tydliggörande av avfallsproducentens ansvar välkomnas då dagens lagstiftning upplevs som svårtolkad och leder till såväl onödiga som betungande utmaningar för företagen. Svensk Handel kan förstå anledningen till att göra begreppet *avfallsproducent* tydligare och delar bilden att det, utifrån ett regelförenklingsperspektiv, är av vikt att förstå vad som följer av begreppet *fullständig behandling* eftersom detta utgör en central del i ansvarsfördelningen.

Avsnitt 5.2 Nytt ansvar för vissa avfallsproducenter

För Svensk Handels medlemsföretag är frivalsfrågan av stor vikt, vilket framförts i olika sammanhang tidigare. Bland annat har det återkommande lyfts att definitionen av *kommunalt avfall* måste tydliggöras eftersom det, sedan begreppet infördes, inneburit en större otydlighet vad gäller ansvaret kring det kommunala avfallet. Det är därför välkommet att promemorian nu gör ansatsen att förtydliga begreppet ytterligare och med det, vilket ansvar som följer.

Svensk Handel har under en tid förespråkat frivalsalternativet för detaljhandeln eftersom det skulle ge aktörer inom handeln möjlighet att själva råda över sitt avfall. Vi välkomnar därför att detaljhandlare med livsmedel nu ges möjligheten att ta ansvar för i verksamheten producerat avfall. Svensk Handel anser dock att en liknande lösning bör genomföras för samtliga aktörer inom detaljhandeln.

Det kommunala avfallsmonopolet utgör en begränsning i att driva handeln till att aktivt bidra till en cirkulär ekonomi genom att öka andelen produkter som återbrukas och återvinns. Med denna utgångspunkt anser Svensk Handel att promemorian inte i tillräcklig utsträckning klargör vilka administrativa effekter som faktisk kan uppstå och på vilket sätt dessa utgör en sådan stor nackdel för kommunerna, att det inte skulle vara motiverat att föreslå samma lösning för hela detaljhandeln. I övervägandena i avsnitt 5.2 anges till exempel att det *oavsett långa tidsfrister* skulle vara mycket betungande att genomföra en sådan lösning. Svensk Handel skulle i detta hänseende önskat en mer djupgående analys om de faktorer som anses utgöra administrativt betungande. I sammanhanget kan betonas att en frivalslösning för hela detaljhandeln skulle kunna leda till ökade hållbarhetsambitioner för företag samtidigt som en frivalslösning i ett bredare hänseende kan utgöra en grund för investeringar i ny teknik för att hantera olika avfallsströmmar.

Med anledning av förslaget om frival för detaljhandel med livsmedel önskar Svensk Handel göra följande tillägg. Även avfall som uppkommer i en direkt angränsande miljö till den huvudsakliga verksamheten, t.ex. inom personalutrymmen, bagerier eller liknande verksamheter, borde också omfattas av möjligheterna till frival. För enskilda handlare skulle detta annars medföra att visst avfall måste hanteras på ett sätt, medan annat avfall kan komma att hanteras på annat sätt. Oliktartade lösningar för en och samma aktör måste i möjligaste mån undvikas för att inte medföra ytterligare administrativa eller kostnadmässiga bördor.

Avsnitt 5.3 Förändringar i kommunens ansvar

Det kommunala andrahandsansvaret, för bland annat detaljhandel med livsmedel, är ett välkommet förtydligande att verksamheter under vissa omständigheter kan få hjälp med avfallshanteringen av kommunen. Utifrån ett ekonomiskt perspektiv är detta viktigt för framförhållningen för de företag som så behöver, givet att dessa annars kan komma att behöva bekosta dyrbara lösningar. Detta skulle på sikt kunna leda till ett urholkande av det lokala näringslivet i landsbygdskommuner. I likhet med Svensk Dagligvaruhandeln anser Svensk Handel att det bör ligga på verksamhetsutövare att avgöra när behovet är påkallat snarare än kommunen.

Avsnitt 6.1 Förändringar av Naturvårdsverkets tillsynsansvar på avfallsområdet

Svensk Handel välkomnar förslaget om att ett samlat tillsynsansvar läggs på Naturvårdsverket då det kan förväntas bidra till en större enhetlighet och tydlighet i tillsynsrelaterade frågor. Vidare är det liksom andra remissinstanser påpekat att Naturvårdsverket viktigt att den föreslagna förändringen leder till utökat anslag vad gäller resurser eftersom det kan leda till högre belastning för myndigheten, samt också leda till ökad betoning på stöd och vägledning. Svensk Handel anser således att det är centralt att Naturvårdsverket ges rätt förutsättningar att kunna vara såväl aktiv som vägledande tillsynsmyndighet där resurserna är en stor del. Vad gäller uppsökande tillsyn delar Svensk Handel Näringslivets Producentansvars yttrande då detta är en viktig del för att säkerställa lika villkor för konkurrens för alla de aktörer som finns på marknaden och hanterar förpackningar.

Avsnitt 8.1 Insamlingssystem för återanvändning

Sverige är föremål för Europeiska kommissionens tidiga varning avseende risk för att målet om förberedelse för återanvändning och materialåtervinning av kommunalt avfall inte kommer att nås för 2025. Svensk Handel ser detta som en indikation på att konkreta åtgärder för att bidra till ökad cirkularitet och cirkulära affärsmodeller är absolut nödvändiga. EU-kommissionen rekommenderar vidare Sverige att vidta åtgärder för att öka återanvändningen.

Mot denna bakgrund ställer sig Svensk Handel tveksamma till de förslag som finns i avsnitt 8.1 om insamlingssystem för återanvändning och om dessa kan bidra till en ökad återanvändning på det sätt som eftersträvas. Förslagen innebär att kommunerna ges rådighet av produkterna genom insamling och sedan fördelning till privatpersoner, företag och sammanslutningar på en särskilt anvisad plats inom en angiven tid. Skulle inte produkterna hämtas får detta hanteras som avfall av kommunerna.

Svensk Handel anser att det är positivt att ansatsen är att det ska vara enkelt att lämna föremål för återanvändning, men ser samtidigt att effekterna av det som föreslås kan leda till en konkurrensbegränsande verksamhet. Svensk Handel delar Sveriges Stadsmissioners utlåtande om att förslaget innebär att det i större utsträckning lämnas till kommunerna att välja på vilka områden detta kan genomföras. Det finns genom förslagen ingen möjlighet för lokala återbruksföretag att på ett regelmässigt sätt kunna säkerställa eller förutse att

återbruksprodukter kan inhämtas. Detta torde krävas för att bidra till de ekonomiska förutsättningarna att driva och bibehålla cirkulära affärsmodeller.

Vi vill i sammanhanget lyfta att det i större utsträckning än det som föreslås bör uppmuntra samarbete med det lokala näringslivet och idéburna organisationer som i grund och botten livnär sig på återanvändning. Mot bakgrund av ovan anser därför Svensk Handel att en mer omfattande analys hade behövts göras av konsekvenserna för att se hur ändamålsenligt förslaget är.

SVENSK HANDEL

Martina Elfgren

Enhetschef Internationella enheten

Anna Svärd

Näringspolitisk expert